

გაერთიანების შესახებ

გაერთიანების შესახებ... მართალია... მართალია... მართალია...

ქრონოსი

საქართველოს სახელმწიფო

ქრონოსი... მართალია... მართალია... მართალია...

საკონსტიტუციო და სალიტერატურო გაზეთი.

შინაარსი:

მმართველობის განკარგულება... მართალია... მართალია... მართალია...

მმართველობის განკარგულება.

ბრძანება ქვეყნის ნამდვილი... მართალია... მართალია... მართალია...

წესდება.

მმართველობის განკარგულება.

§ 18. ქვეყნის მმართველობის... მართალია... მართალია... მართალია...

გარეგანი დამცველობა.

წინა.

დალაშქრების (შინაარსის) დღის... მართალია... მართალია... მართალია...

მისწრაფი ვახარო ჩემის საყვარლის მიწა... მართალია... მართალია... მართალია...

*) მე გვინდა, უმეტესი ნაწილი ჩემი მკითხველ... მართალია... მართალია... მართალია...

საგან მიღებული ცნობის შემდეგ, რომ ქვეყნის... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 20. თუ დანარჩენი გახსნილი ვაკანტიები... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 21. სხვა ყველა სასწავლებლებში, სადაც... მართალია... მართალია... მართალია...

ახალ მთავრებად ილევინ; გადაწყვეტილი არ... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 22. თუ ორი კანდიდატი ანუ უფრო მეტი... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 23. რომელ კანდიდატსაც ვერ შეიძლება... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 24. შევსება ქვეყნის მოწვევით იმათი... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 25. იმავე წესით (§ 14) განსაკუთრებულ... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 26. ქვეყნის მოწვევით გაგზავნის წინათ... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 27. მანსაზღვრულ სასწავლო საგნებს... მართალია... მართალია... მართალია...

თავი III.

მალ დე ლე ბა უფლებები და უპირატე... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 28. ქვეყნის მოწვევით, რომელთაც უსწავლიათ... მართალია... მართალია... მართალია...

§ 29. ქვეყნის მოწვევით, რომელთაც არ მიუ... მართალია... მართალია... მართალია...

ხელი მოწერილია: სახელმწიფო რჩევის თავ... მართალია... მართალია... მართალია...

ქოსტანტინე.

ქალაქის აზგები.

28 იანვარს ნაშუადღევს ორს საათზე გაგზავნილი... მართალია... მართალია... მართალია...

თმის ფასათ, კიდევ ჯანი გავარდეს: ამ წინა... მართალია... მართალია... მართალია...

მანი და სამი მანეთი სახელმწიფო ბანკში შესატანათ, არ ასრულა ეს მოდლობილობა და უეცრად დაიშალა ტილილისადგიან. ლომაძე დაიჭირა კანტონშიიკი პრევენის გუბერნიაში ტუახის სტანციოზე და 30 იანვარს საღამოს მოიყვანა ტილილისში. იმანე ტერ-პატურთვი მორე განუყოფილების მომრიგებელ მოსამართლეს წარუდგინა.

მთუასის მცხოვრებმა აზნაურმა ნიკოლოს ლორთქიფანიძემ გამოაცხადა, რომ 29 იანვარს საღამოზე ტრაზიტორთან დროქა დაეყენეო; ვინამაც განის ცხენი გამოხსნა და წაიყვანა. ცხენის საქმეზე გამოგზავნილნი არიან და თითონ ლორთქიფანიძე გაგზავნეს ქალაქის ვასამგებოში შტრაფის გაასახელებლათ, იმისთვის რომ ცხენები უუურადღებოთ დაუგდია ქუჩაზე და ეს კი დაშლილია ბიჩის ქუჩებისათვის დაღვინილ წესითაო.

დაკასიაში გამართულის დოდის უმთავრესის კამიტეტის განკარგულებით მომავალს 22 აპრილს მოხდება დოლი თბილისში იმპერატორის საჩუქარი.

მისის იმპერატორებითი უმაღლესობის, ძაგკასიის ნამესტნიკის დამტკიცებულის პირობების ძალით მიეცა უფლება მიიღოს ალექსანდრე ივანოვის ძეს ალიხანოვს და მემკვიდრეობით საპატო მოქალაქეს არტემ მამრიკოს ძეს იუზუაშოვს, რომ ამთ გადახდიდნონ ხოლმე კ. თილიისში და იმის გარეთ უბნებში თითო მანეთით ქირით მომუშავე და მოჯამაგირე კაცებისაგან, რომელიც არიან თერამეტის წლისა და მეტისა. არ იქნება განჩევა არც სქესში ესე იგი მოჯამაგირე ან მოქმე გინდ მამაკაცი იყოს, გინდ დედაკაცი, გინდ მკვიდრი მცხოვრები, იყოს გინდ მოსული, გინდ რუსის ხელმწიფის ქვეშევრდომი გინდ უცხო ქვეყნიდან მოსულნი სულ ერთია. შრთის მხრით რომ არაინ არ დარჩეს გადაუხდეწელი და მეორეს მხრით, რომ არცა რაიმე ბოროტმოქმედება იყოს შესაძლებელი, ყველა მოსამსახურენი, რომელიც ექვემდებარებიან ამა გადასახდას, აგრეთვე სხლის მებატრონენი და სახლებში მცხოვრებნი მოცალენი არიან მოსთხოვან იჯარადარებისაგან მიცემული ბილეტები.

შალაქის გამგე მმართველობა, აცნობებს რა ამას უფ. მოსამსახურეთა დამქირავებლებს და სახლის მებატრონების და მექონეთა საეაქრო, სახელოსნო და სამოხელეო გამართულობათა, სთხოვს არ მიიღონ მოქმე და მოსამსახურენი, თუ არ წარმოადგენენ იჯარადრების ბილეტებსა, რომ ამით რაიმე საჩივრა

რა უფავს ქუთაზედ მწყაროვანსა)...—სო ცხალ ღორებს ყურები და კუდის რიკები და აჭრა და მუჟუჟათ ჩასდო, და რწმუნებული ბრძანდებოდა, კიდევ დაიხედებოდა, მწვანე კიტრით; ძალიან თავი მოჰქონდა, ეს რა დიდმა ჰაზრმა ექნო. ძაბატრასი არ იყოს, ამ გვარად ყოველ გაზაფხულზე და შემოდგომაზედ აპირებდა ღორებისთვის ყურებისა და კუდის რიკების აცრას; მაგრამ, თქვენც არ მომიკვდეთ, იმათ აღარ დაგზარდათ, როგორც ცხენის ხედა ქოფაქება.—არც ეს ამბავი გაგიკვირდებათ რადგან კარგად, მოგესხენებათ, იყენენ (არც შარია და არც ქორი) და არიანცა გვამნი, რომლებიც თავისსავე მავარს ადამიანს ყურებსა და ცხენის აჭრიდენ არამთუ დასასჯელათ ავკაცობისთვის, რომელსაც მეფე მახტანგიც გვიბრძანებს თავის სჯულგამოცემით, არა, ისრე, ხათრის გულისთვის, —აქედგან დარჩა სიტყვა: „ყურმოჭრილი ყიფა“.—შო, იმაზედ მოგახსენებდით, თუ აქ როგორ კადნიერად ეტყვიან ვაჭრები კეჟლუცების თავებსა,—დალალები; მაგიერათ რაღაც ცხენების ჩულებს ასაღებენ, და მხოდავენ სხვა და სხვა ცხოველის ბაღნითა,—ვითომ თითონ არ მიხედვარან ჯერა ქალები ამ ეშმაკობას.—მე არა მგონია.—ისე ყურს იყრუებენ, ვითომ არ ვიცითო, მელასავით ძალათ თავს იმძინარებენ, თორემ ქალის თვალისაგან შეუწინაღწევლი რადარჩება!

არ ვიცი რა მდენია არის გავრცელებული

რი არ ასტეონ იჯარადარებმა, რომელთაც შეუძლიანთ ყოველივე მისცენ ბილეტები. იჯარადარების კანტონი არის ქუქიაში, ნიკოლავეის მდიდარზე, მოქალაქის არტემ ლემუროვის სახლში.

რუსულს გაზეთში „Вѣстник“ სწერენ: ჩვენ შეიტყეთო, რომ რამდენიმე პეტერბურლის სტუდენტები ეუბნებიან თავინთ ამხანაგებს, რომ წაივლეთ და ეთხოვით უმაღლესთ პირთ, რომ გექნდეს ნების დართვა შემაღვი საჭირო საგნების დაარსებისათ: 1) სტუდენტების კასის გამართვისა, რომელიც იქნება სტუდენტების ხელში და რომელიც შევასაწყალი სტუდენტებისათვის ნაშუაქარი ფულები და კანცერტებში მოგროვილი ფულები, რომელიც იმართებიან ამ განზრახვითა; 2) საერთო სტუდენტების ყრილობისა; 3) საერთო სტუდენტების ბიბლიოტეკის გამართვისა. როდესაც ეს გაიგო უნივერსიტეტის რჩევამ მაშინვე დასდევს, რომ დიდის სასტიკობით დაუშალონ ყოველი ამ გვარი წადილი სტუდენტებსა; დასდევს, რომ ვინც ამ გვარის აზრის მონაწილე თანამგრობელი და მონაწილე იქნებაო, ის მაშინვე გადაგდოთ უნივერსიტეტიდანაო. მეტი რჩევა დათანხმდა ერთი პროფესორის აზრზედ, რომელიც ურჩივა, რომ ყოველი სტუდენტების თხოვნა გულგრილად და წყნარად მოისმინონ და მოიქცენ თხოვნის საფუძველიანობისა და კანონისა მებრ.

ბიჩის უწყებებში (Биржевыя Вѣдомости) სწერენ, რომ წარსული წლის დეკემბერში, როგორც გვესმის, სასულიერო წოდების უმაღლესთა პირთა და რომელთამე მინისტრებმა განიხვეს და მიიღეს პროექტი, რომელშიაც არის შემდეგი ცვლილებანი შესახებ სასულიერო წოდების პირთა: 1) სასულიერო წოდებაში იქნებიან შერიცხულნი მხოლოდ ისინი, რომელთაც ექნებათ საბერო ანუ სამღვდლო ხარისხი და ეჭირებათ ადგილები; 2) 274-ე მუხლი გამოირიცხება და სამღვდლოთა შეილები აღარ შეირიცხებიან სასულიერო წოდებაში; ამის მაგიერ მღვდლების შეილები, რომელთაც არა აქვსთ გვაროვნობითი აზნაურობის ხარისხი, ჩათვლებიან საპატო მოქალაქებათა (почетный гражданин); დიაკვნების შეილები იქნებიან საპატო მოქალაქებათ,

ჩვენში ამ ახალმოდური დღალების ხმარება, მაგრამ ეს კი ვიცი, რომ აღრე ჩვენში ძალიან უყვარდათ გრძელ-გრძელი წაწმენების დალალების ტარება, რომელსაც ან „საუკუნოდ მიძინებულს აბრამის წიაღთა შინა“ დედათა შეაჭრიდენ, რომ ტყუილად გველბაკაყის და შავი მიწის სანაკავე არ გახდესო, ან სახადის და ან სხვა თმისმტერი ავთიყოფობის წინ შეაკვეცდენ, ან ქალბატონები თავიანთ მოსამსახურეებს—გამდლებს შეუთხვლებდენ თმასა, რომ კენარმა არ შეაწუნოსო, ან არა და ღარიბთ გლეხთ ჯალბებში, რომელნიც ისე აღორძინებულნი და გამარავლებულნი არიან მართლა, ვითარცა აბრამ და სარა წერილ-ფერობით, როგორც მშვენიერი თმითა და საზრდო კი ისე ცოტა აქეთ, ხშირად არჩევენ ხოლმე, და იძულებულნიც იყენენ აქეთათ თავიანთ უკანასკნელი სიმდიდრე, შნა და ლახათი და გაეყიდნათ: უთმოობას ამჯობინებდენ ხოლმე უპურობასა. ამ დალალების შესაფერათ რასაკვირველია, ვერსა და უმაროლსაც ხმარობდენ; ყველა საღმთო ვალათა მხიდა შეებათქაშებიან პირისსახე-ჩვენში, —სადაც არც ფერი აკლდათ და არც ხორცი, რაის გამოც ასასობით გაჰყვანდათ სხვა და სხვა თათრების ქვეყნებში ეს მშვენიერი ანგლოზსავით საეაქრო საქონელი, რომელიც ცელკი ყაწვილივით თეთრ-წითელი მიწით პირს ითხუებინდა, თითქოს მძივარე ვაჭრებს ემალებიანო, მაგრამ სისხლის მსმელი თვალები გამხვეებუ

მხოლოდ ჩამომავლობას ვერ გადასცემენ ამ ხარისხს; 3) ის სამღვდლოთა შეილები, რომელნიც არ მოინდომებენ ეკლესიის სამსახურსა, იმათ შეეძლებათ სამსახური სამხედროსა და სამოქალაქო განგებაში მთელს იმპერიაში და ყველა სასამართლოებში; აგრეთვე შეეძლებათ დაიწყონ ვაჭრობა; რომელთაც არ უსწავლიათ უმაღლეს და შუათანა სასწავლებლებში, ისინი შეირიცხებიან სამწერლობებში მესამე ხარისხით და წარდგებიან ჩინზე სამსახურის კანონების 612-ე მუხლის ძალით. 4) ცდილობენ რომ, სამღვდლოთა შეილებისათვის სწავლა ადვილი იყოს; ამისთვის გიმანაზიში სწავლისათვის არ მისცემენ შესასვლელს ფასსა.

უსალო რამაძტორი!

თქვენის გაზეთიდან მე ეხედავ, რომ თქვენ გყავთ კორრესპოდენტები ზუგდიდისა და სენაკის უეზში და მივიჩნის, რაცო არა გყავთ ისა ლეჩუმის უეზში! ეს უეზლი ყოველთვის მიაქცევედა თავის თავზე ყურადღებას და ვერ დაგიფარავ, ახლაც არ დაუფარდება სხვა უეზებს. თქვენ მოგესხენებათ, როდესაც დიდი მთავარი ნამესტნიკი 1867-ს წელში მობძანდა სამეგრელოში, მაშინ იქაურმა კეთილ-შობილთ საზოგადოებამ განუცხადა მისს შმალღესობას სურვილი, რომ დაუჭირონ ყოველად-უმოწყალებად მებატრანეთადმი ნაბოძების ჯამიდან 12%: 10% ბანკის შესადგენელათ და 2% სასწავლებლისათვის. ლეჩუმის კეთილშობილობამ, ვითარცა სამეგრელოს მონაწილემ წარუდგინა რა მისს შმალღესობას სამეგრელოში, არა თუ თანხმობა გამოაცხადა, რომ აღნიშნული ფულებიდან დაეჭიროთ 12 პროცენტი, არამედ გამოითხოვა, გუბერნატორის საშუალობით, საკუთარი წარდგენა მისის შმალღესობისადმი, რომელსაც სთხოვა შედგენა ბანკისა და დაჭერა ორი პროცენტისა სასწავლებლისათვის. მასულს 1868 წელს ლეჩუმის უეზში მობძანდა დიდი მთავარი ნამესტნიკი. აქ უნდა ეთქვა, რომ არა თუ მწვერნი იმპერატორის სახლეთლებისა, არამედ იმისი წინამოადგონენი ნამესტნიკებიც არაოდეს არ ყოფილან ლეჩუმში, და წაბძანების შემდეგ მისის შმალღესობისა, ჩვენმა უეზდის მოთავემ, თავდმა ნიკო ჩიქოვანმა მთელს საზოგადოებას თავი მოუყარა და სა-

ზოგადოებამ ერთის ხმით დიდი მთავრის ნამესტნიკის ლეჩუმში მობრძანებზე დახმარება უწიარა კიდევ თითო პროცენტი მანეთიდან აღნიშნულისავე ჯამიდან ლეჩუმში უეზდის სასწავლებლის ასაშენებლათ. მას იცოდეთ, რომ ჩვენ არა დის არა გრჩებით უკან, არამედ რაც შეგვიძლიან მივიღებთ წინ. ამას უმეტესათ იმითი გიმტკიცებთ, რომ, როდესაც მმართველობამ საჭიროთ დაინახა, რომ თეითაუღმა კეთილშობილმა სამეგრელოსამ თავისი სურვილი განაცხადოს წერილით ბანკის შედგენაზე და სასწავლებლისათვის, არა თუ არ გამოჩნდა ამის უარის მყოფელი ლეჩუმში, როგორც ეს მოხდა რამდენიმე პირობადან სხვა უეზდებში, არამედ საზოგადოებამ თეითონ სთხოვა კეთილშობილთ მოთავეს, რომ სიჭიქით შესდგეს ხელის მოწერა რომელსაც ხელი კიდევ მოაწერა.

ჩვენმა გუბერნატორმა, გრაფმა ლევაშოვმა, აღგვიტევა ჩვენ უეზდის სასწავლებლის გახსნას, როდესაც მათ იქნება სახლი, და სახლის აშენებას კი ჩვენ დაუყოვნებლივ შეუდგებით.

თავადი შათრან ჩიქოვანი.
12 იანვარს, 1869.
სალასურიაში.

პოლიტიკა.

საბაქანითი.
ათინა, 12 იანვარს. აქაურს გაზეთებში დაბეჭდილია ორი წერილი ძანციაში მყოფი შრანციის კონსულის, შამპუაზოხი. წინამდლომელთან, პეტროპულაკთან. ამ წერილების გამო პეტროპულაკმა დაგდო იარალი თავის ჯართა.
ძანცია, 2 იანვარს.
„მოწყ.“ ხელმ. ძანცას მოიყვანებენ ორმოცს კაცს დაჭერილს ოსმალებისაგან და უნდათ იმათი დახრჩობა. ამ გარემოებისაგან ჩემ მოვალეობათ ვრაცხდი მეშუამდგომლა ძანდისს კუნძულის გენერალ-გუბერნატორთან ჰუსსინ-პბდი-შაშასთან. იმან ჩაჩენა დიდი ევზირის მოწერილობა, რომელიცა იყო მოხსენებული, რომ ყოველი უცხო ქვეყნილი, შეიარაღებული თუ შეიპყროძა ძანდიისს კუნძულზე, დახერიტეო.

ლმე ასლათ და საჭიროთ; ბევრს სხევებს კი სულ მეტათ და ჭარბათ; ამჟარათ ხედავს კეთილ გონიერი მკითხველი, რომ მე მტყუანი ვარ და ცუდი ქირი მქორებია.—მანვარძით ჩვენი საუბარი. ღალალებზედ მოგახსენებდით. აღრიდგანე ჩვენში ხმარობდენ დალალებსა მეთქი და სხვა და სხვა ფერად—მიწის პირის კანის შესახებებლად ჩვენი სამღვდლონი, რასაკვირველია, უშლიდენ და წინააღმდეგნი იყენენ ამ გვარ „მანქანებით მოკაზმისა“ ამის უსაზღვრობას ამტკიცებდენ საღმთო წერილის სიტყვებით: „კაცი შექმნილი არის, ამობდენ ხატად მსგავსად ღეთისა და არა საჭიროებს, რათა შეიკობდეს თავსა თვისსა, ხელოვნებითა თვისითა ხოლო ესე ჯერ არს უმეტესად მტკიცედ დაიმარხოს უბადრუკმა და მდგარმა მდგართა სქესმა...“ შუშტაქისა და დალალების დევნაში საქართველოში ყველაზედ უფრო ფოლადი გამოიჩინა დიდი მანტონი ძათალი კოსმა. მართლა რომ ეს კაცი დიდი იყო მტყუთაც და ხსიანითაც, ეს იმ იწვით აღმინებებთაგანი იყო, რომელიც მწიერი ბერის ძაძაში იქნებინა განველნი, თუ გვირგვინისა და შარავენდელ პორფირის ქვეშ სამეფო ტახტზედ სკობრით, სამოქალაქონი, თუ სამხედრონი. მაინც ერთ ცხოვრებაში თავიანთ სიცოცხლის კვალს დაანჩევენ, —დიან ამ დიდმა კაცმა, რომელსაც უნდოდა ყველა საგანი გაეგო და ესწავლა, ვერ გაიგო, რომ ფერისა და უმარლის წინააღმდეგ აღტურვა სულ ტყუილი და უსარგებლო გარჯა იყო, არიოდ სიტყვა, რომელიც მე მიმაჩნია ხო-

„მაგრამ ბოლოს დიდის თხოვნით მიიწვინა დაეჯერე გენერალ-გუბერნატორი, რომ ცოტა ხანი კიდევ აღროვნო საწყლებს და გამაგებინა კიდევ, რომ ტყვეებს მიეუწყებებ, სრულებით მთელი მოლოტრების ჯარი ახლავდნენ გავაქვნილიდგანო. ახლა ორმოცი ჰელიონის (ბერძენის) სიცოცხლე თქვენს ხელშია. მთლანდობთან შებრძობა არ დაიშლით, უწყველად ისინი გახდებიან თქვენ მსხვერპლათა. საჭიროთა ვრაც სიტყვა-სიტყვაზე გადმოგცეთ ჰუსსინ-ფაშის აზრი, რომელსაც დიდი ზედმოქმედება უნდა ჰქონდეს თქვენს გადაწყვეტილობაზე.“

მნაზისი 14 დეკემბრიდან დაწყებული სირის ნაესადგურში გარს ახვევია შვიდი ხომალდი მოზარტი-ფაშის წინამძღოლობის ქვეშა, რომელსაც ნაბრძანები აქვს, რომ ის ხომალდი არ გაუშვას ნაესადგურიდან. ამ სახით თქვენ ნულარც ჯარის მომატების იმედი გაქნება და ნულარც საგდოსა. მეროპის სახელმწიფოები არამც თუ უშლიან კანდიდელებს განდგომილებასა, მტკიცედ გადაწყვეტით კიდევ, რომ სულთნის იმპერიას არ აენოს რა. ახალია, რომ თქვენ სრულებით გამოართმულნი და შეუძლოთ დარჩებით მსმალეთის ჯართან, რომელსაც ნაბრძანები აქვს ყოველის ტყვეთ წაყვანილის ბერძენის დახვერვა.

საცობრიული გრძობით აგზნებული გოზოვო, რომ ფრთხილად მოიქცენ ამ შემთხვევაში და დარწმუნებული ვარ, რომ მე ამისთანა რჩევით არ ვერევი თქვენს საქმეში. როგორ დავიჯერო, რომ თქვენ გაიმტებთ არამც თუ ორმოცს თქვენს თანამემამულეს, ტყვედ შევყობილხა, არამედ ბევრს სხვა ახალგაზდა ყმაწვილებს, რომელნიც თქვენს წინამძღოლობის ქვეშ არიან, მაშინ როდესაც დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენი განზრახვის ასრულება შეუძლებელია.

შურო სასარგებლო არ იქნება იმათ გაუფრთხილდეთ თქვენ მამულისათვის? ბოზოვო დაუჭრდეთ ამაზე და შემდეგ მოუჭრებისა მაცნობათ თქვენი აზრი. მთუ შეისმენთ ჩემს რჩევას, მალე მაცნობათ და ისიც მითხართ, როგორ უნდა მოიქცეთ. ამ შემთხვევაში მე ეკისრებდით, რომ დაბრკობდა რაიმე არ მომხდარიყო თოვ იარაღის ჩამორთმევაში. მა-

გრამ ნულა დაგვიანებთ პასუხსა, დაეშურეთ, თორემ თქვენთა თანამემამულეთა უბედური ქაში ეწევით.

მ ა ნ ე ი ა, 5 ი ა ნ ვ ა რ ს.

„მოწყალო ხელმწიფე. მე გამოგვგზავნეთ ორს იანვარს წერილი, რომლის პირსაც აქვე ამასთანავე ვგზავნი; მაგრამ დღეს შეეცავე, რომ თქვენს ამანონის მხარა დავგიღოთ და მიღებარათ სფაკისკენ. მაინც თქვენ, თუ რა ამბავია ახლა საბერძნეთში.“

„აბლომატური ურთიერთობა საბერძნეთსა და მსმალეთს შუა მოისპო. მრევ სანხელმწიფოების ეღებებს დაუგდათ თავისი ადგილები და გასულან. მსმალეთს გაუყრია თავის სახელმწიფოდან საბერძნეთის ქვეყნდამანი. ქველა სახელმწიფოებს მსმალეთის ულტიმატუმის (მიუცილებელი საპასუხო წერილის) მხარე უჭირათ და ეშუქრებიან საქმეში გარეგანსა, თუ ჰელიონის მთავრობა მანდის კენძულს არ გადაუდგება. მანისი კაროლა და პრინცმა შელისამ კიდევ მისწერეს ამაზე საბერძნეთის კაროლსა.“

მნაზის იარაღი დაყვინდეს და შრანცივლ და სხვა ხომალდების ყარაულს ქვეშ გაგზავნეს პირისს. ის მიეცა ურთიერთ ხალხოზრების კამისის სამართალში, ვითარცა ზღვის ავაზაკთ ჭურჭელი.

„სირას და საბერძნეთის კიდევს გარს შემორტყმიან მსმალეთის ხომალდები და ამისგამო საბერძნეთიდან რისამე გადატანა კანლიაში შეუძლებელია. ამ ქვეყნიდან ნულარვლით რაიმე შეწყენასა. მე გზონია ამისთანა გარემოებაში ბრძოლის განგრძობა სრულებით უსარგებლო იქნება და კიდევ გირჩევთ კატ-მოყარების გულისათვის, რომ თქვენვე დამორჩილდეთ და დაბრუნდეთ საბერძნეთს თქვენსივე ჯარით, როგორც ორის იანვრიდან მოწერილს წიგნში გირჩევიდით.“

„შამუაზო“.

ანგლია.

დეკემბრის 30-ს ჩარლზმა დიქენსმა დანიშნა ასი გამოსასაღმებელი ლექციების წაითხვა, რომელსაც წაითხავს ანგლიისა და ირლანდიის ყველა დიდროს ქალაქში. შუ. ჩიპელი მოაწყობს საკითხავს ზაღებსა და ფასსაც მსმენელთაგან ის აპროფევს. ჩიპელი

დასდგომიყო. აკულიანობა ღამესა დიდ-ოთხ-შაბათს მწუხრებდ, — ამის თაობაზედ სწერს, ჯერაც დაკარგული მატინის (წელთა აღწერის) ავტორი: „აღზნებულ იქმნა ცეცხლი და დიორგუნა ეშმაკი „და ბოლოს უმატებს“ ვითარცა უხარისხიანია სსსძმოსა თვისსა ზედა, — ვერეცა მწერალსა წიგნისა ამის, სქერეტს რა უკანსკელსა ფურცელსა მისსა განსრულდი ხელითა ცოდვილისა ბერისათა... უდაბნოსა... ქარონიკოს... მეთის წინაშე. —

დევანობის 21-სა. „შრანციის იმპერიის შურალი“ გვაცნობებს შემდეგსა: სურისის დამაწყებელმა კრებამ გაათავა საკონსტიტუცია პროექტის განხილვა. მს პროექტი იყო შემდგარი კამისისაგან, რომელიც საკუთრად ამ საქმისათვის იყო დანიშნული. კამისიას დაუწყებია პროგრესული ხარჯი (ხარჯის გამოართმევა შეძლებისამებრ დიდისა და პატარისაგან). ძრება დათანხმდა ამაზე, თუცა ბევრი წინააღმდეგი იყვნენ. ისინი ამბობდნენ მეტი უხერხობა მოხდება, რომ ეს საგანი გახდეს კონსტიტუციის კანონათა, რადგანაც ხარჯი ყოველთვის უნდა იცვლებოდესო.

„აღმასრულებელს რჩევაში შეიტანეს შესანიშნავი ცვლილება. უწინ ამ რჩევის წევრები ინიშნებოდნენ კანტონების უფროსი რჩევისაგან; ახლა კი პირდაპირ ხალხმა უნდა ამოირჩიოსო.“

წოდებათა დეპუტატების ამორჩევა ხალხს უნდა წარუდგეს დასამტკიცებლათ.

დამაწყებელმა კრებამ მიიღო კანონები, რომელიც შეეხებათ შეეცარიაში დასახლებულ უცხო მხრის ხალხსა. ამით ხარჯი აღარ უნდა გამოერთოთ; იმან მიიღო აგრეთვე კანონები საკანტონო ბანკის დასაწყებლათ. ბარდა ამისა ის კანონებიცა, რომელთაც მმართველობას ეძლევა უფლება ჰქონდეს ყურადღება რკინის გზების საზოგადოებათა ზედა.

ამ კრებამ დაამტკიცა მოქმედებათა თავის უფლება შეიწროვებოდეს, ასე რომ ვისაც რა შეეძლო, ისეთი ისაქმოს. არაფერი ხარისხი და გეოგრაფია საჭირო არ არის. მოქმედებისათვის დაამტკიცა აგრეთვე მოვალეობა სახელმწიფოსი, რომ იმასა ჰქონდეს მზრუნველობა მუშათა გარემოების გაუმჯობესობისა. სახელმწიფომ უნდა უშველოს საწყალი ყმაწვილების აღზარაში და საშალო სასაქურათლოები უნდა გამართოსო.

სარწმუნოებაზედ დიდხანსა ლაპარაკობდნენ. ზოგნი ამბობდნენ, რომ ყველა სარწმუნოება უნდა თავისუფალი იყოს და სახალხო სარწმუნოებათა უფროსი უნდა დაემატებინათ, რომლებიც უნდა დაეხმებინათ სრულად აღსრულებულნი და ადამიანის სულისათვის (წელთა აღწერის) ავტორი: „აღზნებულ იქმნა ცეცხლი და დიორგუნა ეშმაკი „და ბოლოს უმატებს“ ვითარცა უხარისხიანია სსსძმოსა თვისსა ზედა, — ვერეცა მწერალსა წიგნისა ამის, სქერეტს რა უკანსკელსა ფურცელსა მისსა განსრულდი ხელითა ცოდვილისა ბერისათა... უდაბნოსა... ქარონიკოს... მეთის წინაშე. —

უნდა ჩვენთათვის ვთქოთ, რომ ეშმაკის შესარცხენათ და დასამარცხებლათ ასლი დრო ამოურჩევი მათალიკოსა, მოგვხსენებთ კარგათ დიდპარხის უკანსკელი ოთხ-შაბათი რა შავი, ავი სულებს და ქაჯების დათრგუნის დღე არის.

ს ა ე ა თ ა რ ს ე ბ უ რ ი.

ამის არალმინი მთახში დამრჩა, პროტის ლახათი ტყუილები დამრჩა. სიონაო.

ალეირი ამომდეს, ზანერტულეარ, ქურტანი შემადეს — ზანერტულეარ, შერი დამიყარეს — ზანერტულეარ. მის პატრონებსა შესერი წიხლებსა.

„მაგრამ ბოლოს დიდის თხოვნით მიიწვინა დაეჯერე გენერალ-გუბერნატორი, რომ ცოტა ხანი კიდევ აღროვნო საწყლებს და გამაგებინა კიდევ, რომ ტყვეებს მიეუწყებებ, სრულებით მთელი მოლოტრების ჯარი ახლავდნენ გავაქვნილიდგანო. ახლა ორმოცი ჰელიონის (ბერძენის) სიცოცხლე თქვენს ხელშია. მთლანდობთან შებრძობა არ დაიშლით, უწყველად ისინი გახდებიან თქვენ მსხვერპლათა. საჭიროთა ვრაც სიტყვა-სიტყვაზე გადმოგცეთ ჰუსსინ-ფაშის აზრი, რომელსაც დიდი ზედმოქმედება უნდა ჰქონდეს თქვენს გადაწყვეტილობაზე.“

მნაზისი 14 დეკემბრიდან დაწყებული სირის ნაესადგურში გარს ახვევია შვიდი ხომალდი მოზარტი-ფაშის წინამძღოლობის ქვეშა, რომელსაც ნაბრძანები აქვს, რომ ის ხომალდი არ გაუშვას ნაესადგურიდან. ამ სახით თქვენ ნულარც ჯარის მომატების იმედი გაქნება და ნულარც საგდოსა. მეროპის სახელმწიფოები არამც თუ უშლიან კანდიდელებს განდგომილებასა, მტკიცედ გადაწყვეტით კიდევ, რომ სულთნის იმპერიას არ აენოს რა. ახალია, რომ თქვენ სრულებით გამოართმულნი და შეუძლოთ დარჩებით მსმალეთის ჯართან, რომელსაც ნაბრძანები აქვს ყოველის ტყვეთ წაყვანილის ბერძენის დახვერვა.

საცობრიული გრძობით აგზნებული გოზოვო, რომ ფრთხილად მოიქცენ ამ შემთხვევაში და დარწმუნებული ვარ, რომ მე ამისთანა რჩევით არ ვერევი თქვენს საქმეში. როგორ დავიჯერო, რომ თქვენ გაიმტებთ არამც თუ ორმოცს თქვენს თანამემამულეს, ტყვედ შევყობილხა, არამედ ბევრს სხვა ახალგაზდა ყმაწვილებს, რომელნიც თქვენს წინამძღოლობის ქვეშ არიან, მაშინ როდესაც დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენი განზრახვის ასრულება შეუძლებელია.

შურო სასარგებლო არ იქნება იმათ გაუფრთხილდეთ თქვენ მამულისათვის? ბოზოვო დაუჭრდეთ ამაზე და შემდეგ მოუჭრებისა მაცნობათ თქვენი აზრი. მთუ შეისმენთ ჩემს რჩევას, მალე მაცნობათ და ისიც მითხართ, როგორ უნდა მოიქცეთ. ამ შემთხვევაში მე ეკისრებდით, რომ დაბრკობდა რაიმე არ მომხდარიყო თოვ იარაღის ჩამორთმევაში. მა-

გრამ ნულა დაგვიანებთ პასუხსა, დაეშურეთ, თორემ თქვენთა თანამემამულეთა უბედური ქაში ეწევით.

მ ა ნ ე ი ა, 5 ი ა ნ ვ ა რ ს.

„მოწყალო ხელმწიფე. მე გამოგვგზავნეთ ორს იანვარს წერილი, რომლის პირსაც აქვე ამასთანავე ვგზავნი; მაგრამ დღეს შეეცავე, რომ თქვენს ამანონის მხარა დავგიღოთ და მიღებარათ სფაკისკენ. მაინც თქვენ, თუ რა ამბავია ახლა საბერძნეთში.“

„აბლომატური ურთიერთობა საბერძნეთსა და მსმალეთს შუა მოისპო. მრევ სანხელმწიფოების ეღებებს დაუგდათ თავისი ადგილები და გასულან. მსმალეთს გაუყრია თავის სახელმწიფოდან საბერძნეთის ქვეყნდამანი. ქველა სახელმწიფოებს მსმალეთის ულტიმატუმის (მიუცილებელი საპასუხო წერილის) მხარე უჭირათ და ეშუქრებიან საქმეში გარეგანსა, თუ ჰელიონის მთავრობა მანდის კენძულს არ გადაუდგება. მანისი კაროლა და პრინცმა შელისამ კიდევ მისწერეს ამაზე საბერძნეთის კაროლსა.“

მნაზის იარაღი დაყვინდეს და შრანცივლ და სხვა ხომალდების ყარაულს ქვეშ გაგზავნეს პირისს. ის მიეცა ურთიერთ ხალხოზრების კამისის სამართალში, ვითარცა ზღვის ავაზაკთ ჭურჭელი.

„სირას და საბერძნეთის კიდევს გარს შემორტყმიან მსმალეთის ხომალდები და ამისგამო საბერძნეთიდან რისამე გადატანა კანლიაში შეუძლებელია. ამ ქვეყნიდან ნულარვლით რაიმე შეწყენასა. მე გზონია ამისთანა გარემოებაში ბრძოლის განგრძობა სრულებით უსარგებლო იქნება და კიდევ გირჩევთ კატ-მოყარების გულისათვის, რომ თქვენვე დამორჩილდეთ და დაბრუნდეთ საბერძნეთს თქვენსივე ჯარით, როგორც ორის იანვრიდან მოწერილს წიგნში გირჩევიდით.“

„შამუაზო“.

ანგლია.

დეკემბრის 30-ს ჩარლზმა დიქენსმა დანიშნა ასი გამოსასაღმებელი ლექციების წაითხვა, რომელსაც წაითხავს ანგლიისა და ირლანდიის ყველა დიდროს ქალაქში. შუ. ჩიპელი მოაწყობს საკითხავს ზაღებსა და ფასსაც მსმენელთაგან ის აპროფევს. ჩიპელი

„მაგრამ ბოლოს დიდის თხოვნით მიიწვინა დაეჯერე გენერალ-გუბერნატორი, რომ ცოტა ხანი კიდევ აღროვნო საწყლებს და გამაგებინა კიდევ, რომ ტყვეებს მიეუწყებებ, სრულებით მთელი მოლოტრების ჯარი ახლავდნენ გავაქვნილიდგანო. ახლა ორმოცი ჰელიონის (ბერძენის) სიცოცხლე თქვენს ხელშია. მთლანდობთან შებრძობა არ დაიშლით, უწყველად ისინი გახდებიან თქვენ მსხვერპლათა. საჭიროთა ვრაც სიტყვა-სიტყვაზე გადმოგცეთ ჰუსსინ-ფაშის აზრი, რომელსაც დიდი ზედმოქმედება უნდა ჰქონდეს თქვენს გადაწყვეტილობაზე.“

მნაზისი 14 დეკემბრიდან დაწყებული სირის ნაესადგურში გარს ახვევია შვიდი ხომალდი მოზარტი-ფაშის წინამძღოლობის ქვეშა, რომელსაც ნაბრძანები აქვს, რომ ის ხომალდი არ გაუშვას ნაესადგურიდან. ამ სახით თქვენ ნულარც ჯარის მომატების იმედი გაქნება და ნულარც საგდოსა. მეროპის სახელმწიფოები არამც თუ უშლიან კანდიდელებს განდგომილებასა, მტკიცედ გადაწყვეტით კიდევ, რომ სულთნის იმპერიას არ აენოს რა. ახალია, რომ თქვენ სრულებით გამოართმულნი და შეუძლოთ დარჩებით მსმალეთის ჯართან, რომელსაც ნაბრძანები აქვს ყოველის ტყვეთ წაყვანილის ბერძენის დახვერვა.

საცობრიული გრძობით აგზნებული გოზოვო, რომ ფრთხილად მოიქცენ ამ შემთხვევაში და დარწმუნებული ვარ, რომ მე ამისთანა რჩევით არ ვერევი თქვენს საქმეში. როგორ დავიჯერო, რომ თქვენ გაიმტებთ არამც თუ ორმოცს თქვენს თანამემამულეს, ტყვედ შევყობილხა, არამედ ბევრს სხვა ახალგაზდა ყმაწვილებს, რომელნიც თქვენს წინამძღოლობის ქვეშ არიან, მაშინ როდესაც დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენი განზრახვის ასრულება შეუძლებელია.

ტელეგრაფები

(თფილისში მიღებული)

პეტერბურგი, 31 იანვარი. მოსტანტინოპოლიდან.—სპარსეთის შაჰი თავის ჯარით განელაშკრა ზაღდაღზე; პორტამ (მსმალეთმა) გაგზავნა ათი ათასი ცხენოსანი ჯარი სპარსეთის საზღვარზე.

პეტერბურგი, 31 იანვარი. პრინცი მიურატი 28 იანვარს მოვიდა თავისი მეუღლით მოსტანტინოპოლს.

სპარსეთი და მსმალეთი ერთმანეთთან მორიგდებიან.

ვლადიკავკასი, 1 თებერვალი. დღეს მოადიკავკასის საზოგადო ბანკი გაიხსნა; ყველა წოდება ძალიან მაღლობელია ამისთვის. ბანკის დირექტორათ ძორღანოვია.

აშინა, იანვრის 31-ს. საბერძნეთის მმარ-

უნდა ჩვენთათვის ვთქოთ, რომ ეშმაკის შესარცხენათ და დასამარცხებლათ ასლი დრო ამოურჩევი მათალიკოსა, მოგვხსენებთ კარგათ დიდპარხის უკანსკელი ოთხ-შაბათი რა შავი, ავი სულებს და ქაჯების დათრგუნის დღე არის.

ს ა ე ა თ ა რ ს ე ბ უ რ ი.

ამის არალმინი მთახში დამრჩა, პროტის ლახათი ტყუილები დამრჩა. სიონაო.

ალეირი ამომდეს, ზანერტულეარ, ქურტანი შემადეს — ზანერტულეარ, შერი დამიყარეს — ზანერტულეარ. მის პატრონებსა შესერი წიხლებსა.

„ზედ რომ შემსხდებიან, მელი მათრახსა, მათრახს რომ მირტყამენ, მიწყებ თახახსა... მათხელ რომ გენახეთ, მკავდი ვაჟაკსა: დღეს ვირათ მაქციეს, მით შემაქციეს.“

ჩემ ტოლამხანაგში თავი მომქონდა; პირების დაახებით მე ვაგერი მქონდა. იმათი ყურები სიცლით მქონდა; დღეს ის მიხარია, რომ ვირი მქვია.

ნულარეინ დამძრახვით, არა სთქვათ ავი, მის ვირობისთვის არ მოსწონს თავი? ბენდირი ვარ, რომ მაგხელი მწიხლოავი: მინ არს თავის მტერი, არ უყვარს ქერი?

მოდით, ვისაც გინდათ, ზურგზედ შემსხედით, დევით და მათრახით ჩემზედ გამხედრდით, — შერი დამიყარეთ — შემსახურდით... ამიყარით პირი: მხედრით ვარ ვირი!

ზურგზედ მოგინძიე. 1866 წ. ბორთულია.

თებლობა დააყენა ნაციონალური გვარდის შედგენა და ძლიერი შეკრება ჯარისა.

მოსკოვი, თებერვლის 1-სა. მოსკ. ვხდ. გვაცნობენ: მორშანსკს სკაცების უფროს უბოვნეს ერთი მილიონი ფული ოქრო;

კოსტანტინოპოლი, თებერვლის 3-ს. საბერძნეთის ახალ სამინისტროს პროკლამაციამ აწარმოვა უსამოვნო შთაბეჭდილება მოსტანტინოპოლში;

თაბრიზი, თებერვლის 3-ს. სპარსეთის შაჰი ბაღდადზე არ გასულა და არც აპირებს.

ბეჭდვის მნიშვნელობა და მისი პირველი დრო.

მოდრე მუტუნბერგი მოიგონება წიგნის ბეჭდვას, მანამდენ მცირედი ცოდნაც კი იყო საკუთრებად ძალიან ცოტა პირთა. ძველი ხელთნაწერები ძალიან ძვირი იყო და ძნელი საკითხავი; ყველა ხელთნაწერის წასაკითხავთ ხელახლად უნდა დაეწყო კაცს წიგნის სწავლა.

რაკი ჩამოვარდა წიგნების სიბაფე, მაშინვე გავრცელდა ცოდნის საზღვრები და აღარ დარჩა საიდუმლოდ; ყველას შეეძლო ესწავლა პოლიტიკა და საჯულიცა.

ძველ ხალხს ვგონა, რომ პოლიტიკური თავისუფლება უნდა იყოს შეკრებილი ერთ ქალაქში და იმ-ს გარეთ ვერ გავრცელდებო. არისტოტელი ამბობს, რომ პოლიტიკური კრება არ უნდა იყოს დიდო.

ახლა მმართველობა წარმომდგენლობითს სახელმწიფოებში მოქმედებს ხალხის აზრით; იქ მმართველობა განდბა გამოთქმული ხალხის ნებისა.

მე XVI საუკუნემდინ ანგლიაში იყო პა-

რლამენტი, მაგრამ იმისი წევრების რჩევა ანუ მოქმედება ხალხს არ ესმოდა; წევრები ლაპარაკობდნენ თავიანთთვის, თავიანთ სასარგებლო საქმეებზედა.

ახლა ენახოთ როგორ მიიღო საზოგადოებამ ეს ახალი ღონე. შევლა კარგს ცვალაობას მოაქვს ქვეყანაზედ სარგებლობაცა და შიშიცა.

ამან მოიტანა თან ნათელი სწავლის და ამითივე დაძაბუნა ის ქვეყანა, რომელიც სცხოვრებდა სიბნელითა.

ამან მოიტანა თან ნათელი სწავლის და ამითივე დაძაბუნა ის ქვეყანა, რომელიც სცხოვრებდა სიბნელითა. პირველათ წიგნის ბეჭდვა მოიხმარეს სჯულის სასწავლებლოთ, და ამ სწავლისაგან გაჩნდა ერესი.

პაპებმა ვერ შეიძლეს გულგრილად ყურება ამ გვარი ცვლილებისა. პირველათ ესენი იყვნენ მებატონენი კაცის სინიდიისისა;

მერე რომ ვერაფრით ვერ იცადნენ თავს ბეჭდვისაგან, მაშინ პაპები მთელს მეროპაში

რიცხვდნენ საყდრიდან ყველას, ვინც ი დაამტკიცებდა ენას საყდარზედა და სარწმუნოებაზედ.

მს ბძანება დარჩა შრანციის რევოლუციამდე. რასაკვირველია ამას ყოველთვის არა ხმარობდნენ.

მთმცა აღადგინა სიკვდილით დასჯა ყველასი, ვინც გაბედავდა დაწერას ან სჯულზედ, ან ზნებაზედ და სხვა რაზედაც უნდა ყოფილიყო.

ამ გვარი აზრებით აიზარდა ლუდოვიკ XIV, და ამიტომ საკვირველი არ არის, რომ იმის დროსაც ამ გვარივე ცენზურა იყო.

მე-XVIII საუკუნეში წიგნები სულ იბეჭდებოდა პსტიტორდამში, წიგნევაში ან ლონდონში.

მე-XVII საუკუნეში ვინც გულად მწერა-

ლი იყო, როგორც ლეკარი და პაპი, ისევე სამძღვარს გართთა სცხოვრებდნენ.

მართის სიტყვით საშინელი ცენზურა იყო. მარდა ამისა ცენზორის ნების დარღვით არა რჩებოდა საქმე.

ბოლოს პარლამენტი ისე მასხარათ აიგდეს, რომ ერთი სწორად: „თუ ლმერთი გვამთ ერთი ჩემი თხოვლებაც დაწვიოთ, ამიტომ რომ ცხოვრებისათვის 60,000 ფრანკი მიჭირსო და მერე აღარაფერს არ დავსწერო.“

ამ გვარი ვების ატანა ბეჭდვისაგან და ახლანდელი ზოგიერთ ადგილას იმისი მდგომარეობა, მაგალითად ამერიკაში, საცა დიდი თავისუფლება აქვს ბეჭდვა, ამტკიცებს, რომ ბეჭდვაში ძვეს დიდი საფუძველი და ამ საფუძვლის დარღვევა ვერაფის შეუძლიან.

ბოლოს ბეჭედა მაინც ვრცელდებოდა ქვეყანაზედ. პაპობის დამარცხების შემდეგ ბეჭედა მიუბრუნდა მმართველობასა და განსაკუთრებით მიჰყვა კაროლის უფლების დამკვირვებას.

შრანციის I ირიცხება მეცნიერების მფარველათ. ის მართალია სყიდულობდა მშვენიერ კარტინებსა, მაგრამ როგორ უნდა დაეარქათ იმას მეცნიერების მფარველი, როდესაც ის ახრჩობდა კაცს სიტყვის თქმისათვის.

საბიბლიოგრაფიო ცნობა. გუნების კარი, საზოგადოლო წიგნი დაბალ კლასში სახმარებელი, შედგენილი ი. ზოგე-ბაშვილისაგან, სტამბიდან გამოვიდა; წიგნს შეადგენენ სხვა და სხვა სტატიები: ბოტანიკური, ზოოლოგიური, ანთროპოლოგიური, ფიზიკური და გეოგრაფიული.